04.01.2015 г. / 20:43:38

Вяра

06.01 по еретическия, †24 декември по църковния календар - Св. преподобномъченица Евгения. Навечерие на Рождество Христово

В НАВЕЧЕРИЕТО НА РОЖДЕСТВО ХРИСТОВО

Е*то, девица ще зачене в утробата си и ще роди Син, и ще Му нарекат името Емануил (Ис. 7:14, Мат. 1:23)*

Благослови, отче!

Благочестиви християни! Днес праведният Иосиф гледа със съмнение онова, което бе пророкувано преди толкова много години, иска да разбере онова, което бе скрито и от ангелите, съмнява се в онази утринна зора, света Дева Мария, която бе по свята от ангелите, в което го уверява Божий ангел, както ще чуете от Евангелието сега.

Евангелие от Матей, зачало 2

А рождението на Иисуса Христа стана тъй: след сгодяване на майка Му Мария за Иосифа, преди още да бяха се те събрали, оказа се, че тя е непразна от Духа Светаго. А Иосиф, мъж ѝ, понеже беше праведен и не желаеше да я осрами, поиска тайно да я напусне. Но когато намисли това, ето, Ангел Господен му се яви насъне и каза: Иосифе, син Давидов, не бой

се да приемеш Мария, жена си, защото заченалото се в нея е от Духа Светаго, тя ще роди Син, и ще Му наречеш името Иисус, защото Той ще спаси народа Си от греховете му. А всичко това стана, за да се сбъдне реченото от Господа чрез пророка, който каза: „ето, девицата ще зачене в утробата си и ще роди Син, и ще Му нарекат името Емануил, което ще рече: с нас е Бог. Като стана от сън, Иосиф направи, както му бе заповядал Ангелът Господен, и прие жена си. И не познаваше я, докле тя роди своя първороден Син, и той Му нарече името Иисус“. (Мат. 1: 18-25)

ТЪЛКУВАНИЕ

За да опише убедително как Иисус се е родил от девица, както били предсказали пророците, евангелист Матей първо изброил времената на родословието Му и едва след това описал зачеването Му от Светия Дух. Тук има голяма и непостижима тайна. Вижте как Бог благоволил първо да сгоди Мария за праведния Иосиф, за да не пострада след това тя от юдеите, като я видят, че е непразна мома. Вижте как Бог я предпазва от това съмнение. Бог я поверил на Иосиф не за жена, защото той е имал жена и деца, а му я поверил, за да се грижи за нея, като за майка и дъщеря и да я пази чиста, което евреите не знаели, а мислели, че му е жена. Защото ако знаели, че Мария не е жена на Иосиф, а е неомъжена мома, то неминуемо щели да я убият, като блудница, когато видели, че е непразна от Светия Дух. Ако кажеше, че е девица, не би било възможно да и повярват, а биха казали: „Къде се е чуло девица без мъж да зачене?“. И така щели да я убият, като блудница, макар да била по-чиста и от ангелите. Ако Христос извърши толкова чудеса и юдеите пак не Му повярваха, че е Бог, а си мислеха, че е син Иосифов, как щяха без никакво чудо да повярват, че Мария е недокосната девица? Самият Иосиф силно се съмнявал в нея, докато ангелът не му казал, че заченалото се в нея е от Духа Светаго. И щом Иосиф имал

съмнение, то как щели да повярват евреите? Виждате ли колко голяма е тази тайна тук? За нея самите апостоли не са говорели често, те говорели повече за възкресението на Спасителя, а и самата Мария можела да докаже тази велика тайна. Защото, като намерила Христос, Който веднъж се бил изгубил в Иерусалим, тя му казала: „Баща ти Иосиф и аз твърде много се измъчихме да Те търсим“ (Лук. 2:48). Ако хората не мислеха така, Иисус нямаше да бъде наричан Син Давидов (Мат. 1:1, 9:27, 15:22, 20:30, 21:9,15, Марк. 10:47,48, Лук. 18:38,39), и ако не беше наречен Син Давидов, от това щяха да произлязат много други злини. Ангелът не казал за това рождение на никого другиго, освен на Мария и Иосиф. Когато съобщил на пастирите, че се е родил Иисус, ангелът не им казал, че се е родил от девица чрез Светия Дух. Ангелът съобщил това единствено на Иосиф, от което той се убедил и не изпъдил Мария, а ѝ слугувал със страх и уважение. И ако някой иска да разбере как това зачатие е от Светия Дух, както казал ангелът, знайте, че това е непостижимо за човешкия ум. Защото човешкият ум често не може да постигне неща, произлизащи от нашето човешко естество, а как може да постигне това, което стана от Светия Дух? И понеже това е непостижимо, за това и Матей не е рекъл друго, а само казал, че е от Духа Светаго (Мат. 1:20). Нека се засрамят онези, които искат да разберат първото Христово предвечно раждане от Отца. Защото, ако човек не може да си обясни земното Му раждане, което бе пророкувано преди толкова много години, то как може да постигне небесното, за което нито Гавриил, нито Мария са казали нещо повече от Светия Дух. А друго никой от тях не е казал, нито са можели да докажат, защото не са знаели много неща.

Това, че Невместимият се вмести в Мариното сърце, че Този, който държи целия свят, се роди от жена, че тя Го роди, като девица и пак остана девица, че Бог стана човек и син на

Мария, че Мария стана майка, всичко това бе пророкувано. А как стана? То е непостижимо и човек няма нужда да го изследва, и Иосиф също не го разбира, докато ангелът не му го казва. Но като гледал светата Дева непразна, мислел че е паднала в блудство с някого, за това бил много смутен и не знаел какво да прави, тъй като законът тогава повелявал блудниците да бъдат убивани с камъни. Праведният Иосиф си мислел, че ако я държи в къщата си беззаконието ще излезе наяве, а ако я предаде на съд, ще я убият. Но, понеже бил много добър човек, не и казал нищо, а намислил тайно да я изпъди. И в това голямо смущение, в което се намирал, му се явил насън Божий ангел и го уверил, че Мария е девствена, и че заченалото се в нея е от Духа Светаго. Виждате, кога му се явил ангелът, когато Иосиф видял с очите си, че тя е непразна. Защото, ако му се бе явил преди това, той нямаше да повярва. За това и Мария не смеела да му съобщи, понеже мислела, че няма да ѝ повярва, а чакала, докато дошло времето и тогава ангелът го уверил във всичко, когато му рекъл: Иосифе, сине Давидов, не бой се! С поменава му за Давид, от чието коляно щял да се роди Христос, и му казва да приеме годеницата си и да се радва, защото заченалото се в нея не е от блудство, а е от Духа Светаго. Тогава Иосиф се уверил, като видял, че ангелът разкрил помисъла му и му казал, макар да не е негов син, но той да му нарече името Иисус. Ето от тук ясно се вижда, че Иисус не е бил от Иосиф, а от Светия Дух, както и че името Му е донесено от небето и е наредено да бъде наречен Спасител, защото Той щеше да спаси народа Си от греховете му. Тук нарича Негов народ не само евреите, но и всички езичници, които ще повярват в Христа. От самото Иисусово име ясно се вижда, че Той е Бог, защото само за Бога е възможно да прощава грехове. И това, което ангелът казал, че девица ще роди син и човеците ще му нарекат името Емануил (Бог е с нас), тоест, човеците от делата Му щели да разберат, че Той е Бог, Който е дошъл сред човеците. Това не било нещо ново, а

било пророкувано от пророците. Както пророците някога Го бяха нарекли „скоро плени“ (залови под стража), и Той, щом се роди, скоро плени злото и смъртта. Така Иосиф приел Мария и ѝ прислужвал със страх и уважение, и не познаваше я, докле тя роди. Не че после я е познал, напротив, никога не я е докоснал. Пиаснието много пъти има обичай да казва така. Както казва за Христа, че рекъл, че е с нас до свършека на света (Мат. 28:20). След това няма ли да бъде вече с нас? Истина е, че винаги ще бъде с нас. Така и тук казва: не познаваше я докле тя не роди. Нарекъл Христа първороден, защото Мария вече не родила друг син, освен Този, на Когото Иосиф дал името Иисус, както му наредил ангелът.

Навечерие на Рождество Христово

Не само древният Израил, но и античният гръко-римски свят имат от векове предчувствието за идването от небесата на Месия като централно събитие в живота на човечеството.

Цицерон (106-43 г. пр.Хр.) се позовава на прастаро предание, според което ще се яви небесен Избавител, Който ще спаси целия човешки род.

В свое стихотворение Хораций (65-8 г. пр.Хр.) разсъждава:

> "Кой е в състояние да ни примири с Небето? Никой смъртен, дори и най-праведният. Само Бог може да осъществи това велико дело. Нека слезе Той от небесните висини, като вижда нашите бедствия".

Най-поразително е обаче свидетелството на Вергилий (70-10 г. пр.Хр.).Той прави предсказанието:

> "Ще се роди тайнствено Дете, Син на Божеството, чрез Което ще се поднови всичко създадено. То ще

убие змията-звяр, ще премахне греха и ще въдвори мир в цялата земя..."

Античният свят е бил обхванат от дълбока криза. (Впрочем в много отношения тя наподобява духовните търсения и на нашето съвремие - историческите паралели очертават сходството.) Това е била цивилизация, която е започнала да изяжда самата себе си. Тя е поставила материалното над духовното. Това е бил свят, разтърсван от слепи страсти - свят на демагогия и излъгани тълпи, на разпътство, на омраза и безчовечност. В него обаче е бил дълбоко стаен копнежът по истинния Бог...

И в тази безнадеждна действителност - през оная Велика нощ - идва Божествената Любов. Идва тихо и незабележимо. В спокойно величие и тържественост. Не с грозната мощ на оръжието, не с бързопреходния блясък на политическата власт. Вечният Живот навлиза в тленността на нашия свят. Хвърлен е мост, който съединява Бога с човека, висшето с нисшето.

Във вид на невинен Младенец, роден от Девица в пещерата край Витлеем, Бог идва на земята, повит и положен в ясли, за да се сбъдне предсказаното от старозаветните пророци.

Църковният отец и мислител св. Ефрем Сириец (IV в.):

"Днешният ден е ден на спасение. Той ни учи на мъдрост.

Днешната нощ носи мир и тишина на вселената. Тази нощ принадлежи на Кроткия. Нека всеки да превъзмогне своята ярост и суровост. Тя [днешната нощ] принадлежи на Смирения. Нека всеки да обуздае

гордостта си и да смири високомерието си.

Днес е възсиял денят на милостта. Нека никой не преследва другия с отмъщение за нанесената му обида.

Настъпил е денят на радостта. Нека никой да не причинява печал и скръб.

Това е ден на благоволението. В него няма място за жестокосърдечност. Това е ден, безоблачен и ясен. Нека всеки обуздае гнева, нарушаващ мира и хармонията.

Това е денят, в който Бог е слязъл сред грешниците. Нека се засрами праведникът, който лицемерно се гордее пред грешника...

Днес Самото Божество се е вселило в човешката природа, за да се устреми и тя към всичко свято".

Христос се ражда на земята. Целият християнски свят величае Рождеството на Предвечния Бог.

Бог - Творец на вселената - се явява в плът, за да ни научи на най-първичния и велик закон на живота: "*Тази е Моята заповед: да любите един другиго, както Аз ви възлюбих. Никой няма по-голяма любов от тая, да положи душата си за своите приятели*" (Йоан 15:12-13).

Житие и страдание на света преподобномъченица Евгения

(† ок. 262 г.)

Света преподобномъченица Евгения Римска. Фрагмент от стара българска стенопис. Град Костур, днес Кастория, Егейска Македония, Гърция

В седмата година от царуването на римския император Комод, наследил престола след баща си Марк Аврелий, за управител на Египет бил назначен един известен велможа на име Филип. Като получил назначението, Филип се преместил в Александрия, заедно с жена си Клавдия и с децата си. Той имал двама сина - Авит и Сергий, и една дъщеря - Евгения, прекрасна по лице и целомъдрена по дух. За нейното житие е настоящото повествование.

Филип управлявал Египет според римските закони и според обичаите на предците. Той не обичал чародеите и вълшебниците и по всякакъв начин ги преследвал. Също така не обичал и евреите, и то дотолкова, че не можел да чува еврейско име. По-милостиво се отнасял към християните и

макар че ги изгонил от Александрия по царска заповед, им позволил да се заселят и да служат на своя Бог в предградията на този град. Филип уважавал християните заради чистотата на живота и мъдростта им. Сам той с интерес се занимавал с гръцка философия, в която възпитавал и дъщеря си Евгения, като желаел тя да придобие добри познания по философия. Освен това я обучавал свободно и красиво да говори и на двата езика - латински и гръцки. Евгения притежавала ясен ум и прилежност и затова лесно преуспявала в науките. Това, което чуела или прочитала веднъж, запомняла завинаги, пазейки го в сърцето си така, сякаш било издълбано върху медна плоча. Тя била също прекрасна по лице и стройна по тяло, но още по-прекрасна в целомъдрието на мислите си и девствената си чистота. Затова един от най-знатните римски сановници, Аквилин, пожелал да я сгоди за своя син Аквилий. Но когато родителите я попитали дали е съгласна да я омъжи за този благороден юноша, света Евгения отговорила:

- За мъж трябва да се избира най-добрият по живот, а не по произход, понеже ще трябва да се живее с него, а не с рода му.

И други благородни и богати юноши желаели да се сгодят за нея, но тя отказвала на всички под предлог, че не е угоден начинът им на живот. В действителност тя избягвала съпружеството от любов към девствената чистота, понеже единственото желание и грижа се заключавали в това, да пребъдва в девство.

Така се приготовял прекрасен и чист съсъд за приемане на Божественото миро. И скоро истинската вяра наследила добрите дела и Евгения чиста пристъпила към чистия източник на благочестието. За начало на нейното обръщане към Бога послужило следното събитие. Случайно, или по-добре да се каже, по Божествен промисъл, се наложило да чете книгата с посланията на свети апостол Павел. Като

четяла внимателно и разбирала всичко, тя узнала за битието на Единия Истинен Бог, Който сътворил вселената. И веднага се просветил умът, който отдавна бил предочистен и преподготвен за приемане на Светия Дух. Със сърцето си тя твърдо повярвала в Христа, но не смеела открито да Го изповяда с уста, тъй като се бояла от гнева на родителите си.

Когато изгонили от Александрия християните, чието учение Евгения силно желаела да чуе, тя поискала позволение от родителите си да замине в едно от техните най-близки имения, под предлог за почивка в селско уединение. В действителност тя желаела да изпълни намерението си. Като не подозирали за истинското намерение на Евгения, те я оставили да замине. Пътувайки в колесница със своите евнуси и роби край манастира, който се намирал в едно от християнските селища, Евгения чула монасите да пеят: “Защото всички богове на народите са идоли, а Господ небесата сътвори”. Като чула тези думи, тя се засрамила от бащината си заблуда, въздъхнала от дълбочината на душата си и казала на двамата свои евнуси, единият от които се казвал Прот, а другият Иакинт, следното:

- Вие достатъчно изучихте науките с мен. Заедно изучихме философите Сократ, Аристотел и Платон, известните заблуди на стоиците и мненията на Епикур, а сме прочели и изучили също съчиненията на другите софисти и поети. Вие сами разбирате, че това са басни, нямащи в себе си нищо, освен лъжливо за мнозина подобие на истината. Небезизвестно ни е също как се хвалят елините със своята премъдрост. Едни от тях по всякакъв начин доказват, че няма Бог, а други предполагат, че има много богове, при което считат едни богове за по-големи, а други за по-малки. Християните го побеждават с една дума, като казват: “всички богове на народите са идоли”, понеже вярата в тези езически богове е истинско безумие и води към гибел. Учението на християните: “Господ небесата сътвори” открито признава Единия Бог и ни

дава познание за нашия всеобщ Господ. Съгласно с това учи и техният апостол Павел,чиито писания чета вече трети ден и те са, които доказват битието на Единия Бог. Аз вярвам в думите на този апостол, понеже са ясни и достойни за доверие и основават вярата върху делата. В своите послания апостолът ясно показва пътя към спасението и ако пожелаете, може да последвате неговото указание. Аз няма да се наричам повече ваша господарка, но сестра и съслужителка, понеже имаме общ Господ и Отец - Бога. Да бъдем единодушни и единомислени като братя и заедно да решим да се обърнем към Христа. Чувала съм, че християнският епископ Елий тук е построил манастир, където монасите непрестанно, денем и нощем, прославят с песнопения Бога. Епископът е поверил обителта на един презвитер - Теодор, за когото разказват, че със своята молитва дава зрение на слепите, изгонва бесове и лекува всякакви болести с една дума. Казват също, че в този манастир не позволяват да влизат жени. Затова, подстрижете косите ми, облечете ме в мъжки дрехи и ме отведете там през нощта. Ще определим нашето връщане в града за късно вечерта. Нека всички роби да вървят пред колесницата, а вие двамата - отзад. Аз ще сляза тихо от колесницата и ще се скрием. Колесницата ще се върне празна, а ние ще отидем при Божиите раби.

Тези думи на Евгения, както и намерението, допаднали на двамата евнуси и когато настъпила нощта, те постъпили, както било уговорено. Късно вечерта, докато пътували към града, те тайно спуснали Евгения от колесницата, без никой от робите да забележи. Като се скрили, те я облекли в мъжки дрехи, подстригали косите ѝ и се насочили към манастира. Още не били стигнали обителта, когато видели да приближава блаженият Елий, епископ Илиополски. В Египет имало обичай, когато епископът обхожда манастирите и църквите, народът да го съпровожда с песнопения. Така и тук, заедно с

епископ Елий, отпред и зад него вървели около десет хиляди мъже, които пеели и възклицавали: “Пътят на праведника е прав; Ти уравняш неговата пътека”.

Като чула тези думи, Евгения казала на приятелите си:

- Вникнете в смисъла на тези стихове и забележете как всичките им думи се отнасят за нас. Когато беседвахме за Истинския Бог, чувахме пение: “Всички богове на народите са идоли. Господ сътвори небесата.” Сега, когато се отправихме по пътя, по който желаем да дойдем до Христа и се отвърнахме от идолослужението, ето, няколко хиляди човека ни посрещат и единогласно пеят: “Пътят на праведника е прав; Ти уравняш неговата пътека.” И на мене ми се струва, че това стана не случайно, а по Божий промисъл. Да видим къде отива този народ и ако отива към обителта, където сме се насочили, нека се присъединим към него и тръгнем заедно, като техни приятели.

И като се присъединили към вървящия с песнопения народ, те попитали един човек:

- Кой е този старец, който язди осле сред окръжващия го народ?

И чули в отговор, че това е епископ Елий, християнин от детство, израснал в манастира. Когато като дете го изпращали да донесе огън от съседа, той донасял горящи въглени в полите на дрехата си и тя не се запалвала. Толкова угоден бил на Бога още от детство.

- Преди няколко дни - продължавал запитаният - по тукашните места се появил един магьосник на име Зарий, който съблазнявал хората с разни хитрости и вълшебства. Той наричал епископ Елий лъжец, а за себе си казвал, че е добър наставник, изпратен от Христа при човеците. Мнозина от

християните се събрахме и дойдохме при нашия отец, и казахме: “Чуваме Зарий да твърди, че е изпратен от Христа, затова или го приеми в общение със себе си, или го отхвърли и ние ще последваме този от вас, който излезе победител в словесното състезание.” Светият епископ Елий се съгласи на спор със Зарий. Той се надяваше на Христа, докато Зарий - на своите бесове. Беше определен ден за спора и приготвено място сред Илиопол. Магьосникът се яви със своите вълшебства и чародейства, а епископът дойде с Боговдъхновени думи и като благослови народа, каза: “По това познавайте Божия Дух (и лъжливия дух); всякой дух, който изповядва, че в плът е дошъл Иисус Христос, е от Бога”. Като се обърна след това към Зарий, той започна голямо състезание с него. Но магьосникът беше изкусен в лъжата, горд и безчинен в речта. Стараеше се да победи не със силата на истината, но с безсрамно многословие. Затова кроткият и незлобив епископ не можа да го наддума и народът скърбеше, че Зарий надвива епископа. Като забеляза това, Елий поиска да утихне вълнението и каза на народа: “Налага ни се днес да изпълним указанието на апостол Павел, което той дал на ученика си Тимотей: “Това напомняй на всички, като ги заклеваш пред Господа, да не влизат в препирни, които никак не ползуват, а служат за гибел на слушателите”. Но за да не помисли някой, че ние привеждаме това свидетелство на Апостола не за изяснение на истината, а от страх, нека запалят огън сред града и ние двамата да влезем в пламъка. И който от нас не изгори, той е истинският посланик на Христа.” Това предложение допадна на целия народ. Веднага запалиха голям огън. Епископът започна да вика магьосника в пламъка, но той отвърна: “Влез пръв в огъня, тъй като ти предложи това изпитание.” Като се осени с кръстното знамение и издигна ръце към небето, епископът влезе в средата на огъня и престоя там около половин час, обкръжен от голям пламък, но ни най-малко не обгоря от него: огънят не се докосна нито до косите,

нито до дрехата му. Той повика и Зарий да влезе в огъня, но той се изплаши и поиска да избяга. Тогава народът го хвана и го хвърли в огъня. Магьосникът веднага започна да гори и би изгорял съвсем, ако светият епископ Елий не бе го избавил полуобгорял, но още жив. След това изгониха с безчестие чародееца от пределите на Илиопол. А епископа, когото виждате, където и да отиде, го съпровожда народ с божествено пение.

Като внимавала върху повествованието, блажената Евгения се радвала духом, удивлявала се, дълбоко въздишала и накрая започнала да моли усърдно беседващия с нея мъж (името му било Евтропий) така:

- Моля те, господарю мой, извести светия епископ за нас, които желаем да се обърнем от идолите към Христа. Ние сме братя и по общо съгласие решихме да станем християни и да пребъдваме съвместно в този манастир, като никога не се разделяме един от друг.

- Замълчете сега за това - отговорил им мъжът, - докато епископът не влезе в манастира и не почине малко от пътя. А когато дойде удобно време, аз според вашето желание, ще му известя за вас.

Когато приближили до манастира, на среща с епископа излезли монасите и възпявали: “Ние размишлявахме, Боже, за Твоята благост сред Твоя храм”.

Заедно с епископа и народа в манастира влезли евнусите и Евгения приличала на юноша по дрехите и по късите си коси. Като извършили в църквата Божествена служба и се подкрепили с малко храна в десетия час на вечерта, според обичая на постниците, свети Елий си починал от трудовете си и видял насън следното видение: някакви мъже носели на ръце и като бог почитали с жертви и поклонение женска фигура,

подобна на една от елинските богини. За епископа било тежко да гледа как хората се съблазняват, падайки в идолопоклонство, и като се обърнал към намиращата се сред тях богиня, казал:

- Подобава ли на тебе, която си Божие създание, да бъдеш почитана от хората като Бог и да приемеш от тях поклонение, което прилича само на Бога?

Като чула тези думи, богинята веднага напуснала покланящите се мъже и тръгнала след епископа, като казвала:

- Няма да те оставя и няма да отстъпя от тебе, докато не ме заведеш при моя Творец и Създател и не ме повериш на Него.

Като станал от сън, епископът размишлявал за това видение. И ето, влязъл при него Евтропий и казал:

- Владико! Трима младежи, родни братя, единодушно напуснали идолопоклонството и като желаят да бъдат причислени към лика на служещите на Христа в този манастир, днес влязоха след теб в обителта и със сълзи ме молеха да възвестя за тях на твоята светиня.

Епископът с голяма радост възкликнал:

- Благодаря Ти, Господи Иисусе Христе, Който ме сподоби да чуя днес такава радостна вест!

И наредил веднага да поканят при него тримата юноши. Когато те влезли и застанали пред епископа, светителят произнесъл отначало молитва, а после с бащинска любов започнал беседа с Евгения, като разпитвал за имената им, произхода и отечеството им. В девическото си смущение Евгения смирено отговаряла:

- Родени сме в славния град Рим и отечеството ни е Рим. Ние сме братя по плът. Името на първия от нас е Прот, на втория -

Иакинт, а аз се казвам Евгений.

Като я гледал ласкаво, епископът казал:

- Правилно се наричаш Евгений, Евгения. Името ти се съгласува с духа ти, понеже имаш благородна, мъжествена душа и във всички отношения си като мъж. Здраво дръж в ума си решението, побеждавай женската си природа и ще възмъжееш и ще се утвърдиш в Христа, заради Когото, бидейки жена, се представяш за мъж, като променяш женския си образ и името си от любов към Бога. Казвам ти го не за да те изобличавам, не за да порицая женската ти природа и не поради желание да те отвлека от намерението ти, но за да узнаеш каква грижа има за тебе Бог, Който ми откри за тебе всичко, което се отнася до тебе, като не скри нищо: коя си и как ще дойдеш при мене, и кой още ще дойде с тебе при мен. И така, Евгения, постарай се да се покажеш не по-малко мъжествена по дух, отколкото по вида си: понеже и това ми откри моя Господ, че си приготвила за Него от себе си чист съсъд, като непорочно си запазила девството си и си отхвърлила съблазните на земния живот.

След това се обърнал към Прот и Иакинт и им казал:

- Вие сте роби по име, но свободни по дух, понеже духът ви не е поробен от нищо земно. Затова не аз, но Сам Господ Иисус Христос ви говори: “Не ви наричам вече слуги, защото слугата не знае, що върши господарят му; а ви нарекох приятели, защото ви казах всичко, що съм чул от Отца Си”. Блажени сте заради тази ваша свобода, но още по-блажени заради вашето съдружество и единение с Христа: понеже вие единодушно се съгласихте да вземете върху си Неговото иго и с нищо не възпрепятствахте блажената Евгения в намерението ѝ, но заедно с нея горите духом от желание да служите на Господа. И когато тя напусне този живот, и вие заедно с нея ще се удостоите от Господа със същите венци и въздаяние като

нея.

Никой не присъствал на тази беседа на Евгения и евнусите с епископа. На Евгения епископът наредил да остане в мъжката одежда, понеже никой не знаел тайната ѝ. И тя, заедно с евнусите, не напуснала манастира, докато епископът не ги кръстил и ги причислил към чина на монасите.

Сега ще узнаем какво е станало от този момент, когато светата, заедно с Прот и Иакинт, тайно от робите, слязла от колесницата, и как тъгували за нея родителите ѝ.

Празната колесница продължила пътя си и вече приближила до дома, а робите не подозирали нищо за случилото се. Домашните слуги излезли със светилници да посрещнат Евгения. Като приближили до колесницата, те я намерили празна и изпаднали в голямо недоумение. Баща ѝ, майка ѝ и братята ѝ, както и всичките слуги изпаднали в смущение и навсякъде се разнесли викове, вопли, ридание и силен плач. По целия град започнали разпити и народът на Александрия се чудел какво е станало с дъщерята на управителя. Многобройни роби били разпратени навсякъде, за да я открият. Те обходили не само града, но и цялата Египетска страна и никого не пропуснали да разпитат на пътя и в домовете: търговци, земеделци, странници. Но никъде не чули нищо за този драгоценен бисер, който Десницата на Всевишния пазела до време в съкровищницата Си.

Родителите денем и нощем плачели за нея и неутешимо ридаели, като често призовавали името с изтерзани лица, посипвали с пепел главите си и падали на земята от изнемога и сърдечна скръб.

- Евгения, любима дъще и светлина наша, къде се скри от очите ни? Утешение наше, къде си? Надежда наша, нима си загинала?

Родителите ридаели за дъщеря си, братята плачели за сестра си, а робите и робините проливали сълзи за своята господарка. Всички граждани също съжалявали за Евгения и съчувствали на управителя като на свой добър владетел и господар. После започнали да се допитват до магьосници и чародеи, да принасят на идолите многобройни жертви с надежда някой от боговете да им извести нещо за погиналата девица. Но и от тях не могли да узнаят нищо. Магьосниците и чародеите мълчали, бидейки лъжливи и незнаещи, идолите пък - бидейки бездушни. Накрая един от жителите на Александрия измислил басня за утешение на управителя: започнал да твърди, че боговете възлюбили красотата на Евгения, взели я на небето и я причислили към себе си. Огорченият баща повярвал на тази басня, малко се утешил в скръбта си и с усилие изменил тъгата си в радост. Веднага наредил да отлеят от злато идол, подобен на любимата му дъщеря, поставил го на видно място в Александрия и започнал всенародно да почита Евгения като нова богиня с нови празненства и приношение на многобройни жертви. И с това той мислел да утеши скръбта си. Но майката на Евгения, Клавдия, и братята ѝ, Авит и Сергий, не повярвали на баснята и продължавали непрестанно и безутешно да плачат за нея.

През това време блажената девица, скрита под мъжка одежда и име и наистина като мъж по суровия си начин на живот, живеела в споменатия манастир, усърдно преминавайки монашеското послушание и служейки на Бога. Тя така преуспяла в Божественото учение, че след две години знаела наизуст цялото Свещено Писание. Душата ѝ била дотолкова преизпълнена с мир, че всички я имали за ангел. Никой не можел да се досети за женската ѝ природа, която скривала Христовата сила и непорочното девство, а по своя живот тя удивлявала и съвършените мъже. Речта ѝ била смирена, приветлива, кратка и немногословна, изпълнена със

страх Божий и назидание. Никой не идвал по-рано от нея на църковна служба и не си отивал след нея. За всички тя била от полза и за назидание: скърбящите утешавала, с радващите се се радвала, отдалите се на гняв и ярост смирявала с една дума. На горделивите въздействал смиреният начин на живот и гордостта им веднага се смирявала.

След известно време тя получила от Бога дар на чудотворство. Когато посещавала някой болен, самото идване прогонвало болестта и давало на болния пълно здраве. Двамата нейни евнуси - Прот и Иакинт, пребъдвали с нея неотстъпно и подражавали на живота ѝ като верни роби и приятели.

Три години след обръщането ѝ към Бога починал игуменът на манастира и събралите се братя единодушно започнали да молят блажената да им стане игумен: те не знаели пазената от Бога тайна, че техният Евгений по природа не е мъж, а жена. Виждали мъдрия, непорочен и Богоугоден неин живот, несравнимо превъзхождащ житието на всички постници в манастира, и затова дълго я молели и принуждавали да приеме началство над тях. А тя се опасявала, от една страна, че е неприлично и противозаконно да управлява мъже, а, от друга - като се срамувала да излъже и отхвърли усърдното моление на толкова честни монаси, светата им казала:

- Моля ви, братя, донесете тук светото Евангелие:

И когато то било донесено, тя продължила:

- На християните подобава за всеки избор най-напред да попитат Самия Господ Иисус Христос. Да видим какво ще ни заповяда Христос в тази работа и да се подчиним на Неговото изволение.

Когато в присъствието на всички братя разтворили

Евангелието, намерили следните думи: “Между вас обаче няма да бъде тъй; но който иска между вас да бъде големец, нека ви бъде слуга; и който иска между вас да бъде пръв, нека ви бъде раб …” След прочитане на тези думи светата възгласила:

- Ето, подчинявам се на Христовата заповед и на вашата молба. Нека аз да бъда слуга и роб на вашата любов.

И всички се зарадвали на нейното съгласие. Мнимият Евгений, а в действителност Евгения, приел игуменството в манастира и за всички станал като пленник и роб, непрестанно трудещ се за цялото братство: носел вода, сечал дърва, чистел всички килии и с голямо усърдие служел на всички. За своето пребъдване тя избрала килията на вратаря, за да не се показва с превъзходството на килията си по-високо от другите. Трудейки се по манастирските дела, тя никога не пропускала обичайното църковно правило, тоест утренята, часовете (а в специални дни литургиите) и вечернята. И ѝ се струвал напразно погубен часът, в който не би въздала хвала Богу. Тя се стараела и един час да не минава без Божие славословие. В ръцете ѝ имало работа, а в устата - непрестанна молитва. И получила власт над нечистите духове - да ги изгонва от хората. Дадена ѝ била и благодат да върши и други чудеса, за които няма да остане време да се разкаже подробно. Но ще разкажем за това, как започнало гонението срещу светата, а също и останалото време и края на нейния живот и страдания.

В Александрия имало една жена, на име Мелантия, богата с имоти, но бедна откъм добри дела. Тя заболяла от треска и страдала повече от година. Имението ѝ се намирало недалече от манастира, където живеела света Евгения. Като чула веднъж, че един монах, на име Евгений, изцелява всякакви болести, Мелантия отишла при него и молела да я изцели от недъга. Света Евгения се смилила над нея, помазала я със

свети елей и тя тозчас изхвърлила всичко вредно, причиняващо болестта, оздравяла и пешком се върнала в имението си. След известно време тя приготвила три съсъда от чисто сребро, напълнила ги с пари и ги изпратила на своя безкористен лекар като благодарност за полученото изцеление. Но света Евгения не приела подаръка и го изпратила обратно, като казала:

- Ние изобилстваме и преизобилстваме с всякакви блага в нашия Бог. Съветвам те, възлюбена Мелантия, да раздадеш всичко това на бедните и нуждаещите се.

Като видяла даровете си върнати, Мелантия много се опечалила. Дошла в манастира и с какви ли не молби и просби не принуждавала Евгения да не се отказва от донесените дарове. Накрая с голямо усилие се удало да я уговори да отнесат съсъдите в църковното съдохранилище, където се пазели вещите за църковно служение.

От този момент Мелантия започнала често да посещава Евгений и силно се влюбила в него, като не знаела, че под мъжката дреха и име стои жена. Като го виждала толкова млад и прекрасен, Мелантия и не помисляла, че такъв юноша може винаги да живее в чистота, а изцелението си приписвала не на светостта му, а на лекарското му изкуство. И ето, от ден на ден тя започнала да разгаря в себе си все по-голямо желание да встъпи в плътска връзка с него и търсела само удобния момент да изпълни своето желание. И веднъж, намирайки се в имението си недалече от манастира, Мелантия, разпалена от нечиста похот към младия черноризец, се преструпила на болна и изпратила при него пратеник с молба да я посети и да помогне, както и първия път.

Като отишла при нея, блажената Евгения застанала пред постелята на Мелантия, която страдала не от болест, а от плътско въжделение. Като гледала лицето на Евгения,

Мелантия вече нямала сили да скрива таилия се и дълго разпалван огън. Тя отворила безсрамните си уста и започнала любодейна реч, съблазнявайки го и увличайки го в грях, както някога египтянката, жената на Потифар, увличала Иосиф.

- Обзета съм от нетърпимо желание и любов към тебе - казвала тя - и духът ми не може да се успокои, докато не се съгласиш да станеш господар над цялото ми имущество, а за мен съпруг. Защо напразно умъртвяваш себе си с ненужно въздържание и доброволно погубваш в нищета и нужда дните на младостта си, в такава силна степен изнуряваш тялото и изсушаваш красотата на лицето си? Ето грамадни имения, ето множество злато и сребро, скъпоценни камъни и скъпи одежди, голям брой роби и робини! Ето, накрая виждаш и мене, млада, прекрасна, овдовяла едва тази година, при това бездетна, така че нямам наследник за богатствата си. Наследи ги сам и стани мой господар и владика.

Всичко това и още много други неща говорела Мелантия, прелъстявайки Евгения. Но преподобната, като се срамувала от безсрамието на тази блудница, страшно отговорила:

- Замълчи, жено, замълчи! И не се опитвай да ми навредиш с отровата на древната змия. Виждам, че си направила от себе си голямо жилище на дявола. Отстъпи от Божиите слуги, изкусителнице. Богатствата ти да наследят подобни на тебе любострастници. Нашето богатство се заключва в бедността с Христа. Що се касае до брака, да не помисли и умът ми някога за плътски наслаждения. О, блажена чистота, няма да те продам за тленни богатства! О, свето девство, няма да те оскверня с любодеяние! О, Майко Божия и Дево, на Която се уповавам, няма да изменя на обетите си! Един е бракът за нас - нашата любов към Христа. Едни са богатствата ни - благата, приготвени на небесата. Едно е наследството ни - познание на истината!

Като казала така, блажената веднага станала и отишла в своя манастир. Мелантия, изпълнена с неизразим срам, а заедно с това и с гняв, се отправила към града, явила се пред управителя и му казала:

- Един християнски юноша, представящ се за лекар и живеещ в манастира недалеч от моето имение, дойде при мене в дома ми. Аз му позволих да влезе в горницата ми, за да ме лекува. Но той, като ме сметна за една от безчестните и безсрамни жени, започна да ме принуждава към лошо дело, отначало с лъстиви думи, а след това искаше да употреби насилие. И ако аз не бях се развикала и робинята ми не бе побързала да дотича на моя зов, този безсрамен юноша навярно би ме осквернил с насилие, както варварин пленница.

Тези думи на Мелантия предизвикали в управителя силен гняв и той веднага изпратил слуги, за да хванат не само юношата Евгений, наричан лекар, но и всички, живеещи с него, да ги оковат в железни вериги. Но тъй като една тъмница не могла да вмести всички монаси, които били с Евгения, ги разпределили в различни тъмници. Слухът за това събитие се разпространил по цяла Александрия и околните градове. Много оскърбления и хули понесли християните от езичниците, понеже чулите разказа на Мелантия вярвали в истинността на думите ѝ, тъй като тя се славела сред езичниците с честността и благородството на произхода си.

Определен бил денят, когато трябвало да извършат съд над монасите и да ги накажат. Някои от тях управителят искал да хвърли на зверовете да ги разкъсат, други да изгори в огън, трети да обеси на дърветата, а четвърти да погуби с различни мъчения. Настъпил определеният ден и се събрало голямо множество народ не само от града, но и от всички околности. Събрали се също и много християни, сред които имало много презвитери и няколко епископи. Те дошли да видят кончината

на невинните Божии раби (християните били уверени в лъжливостта на клеветата), да вземат останките им и да ги погребат с чест.

Щом дошъл управителят Филип със синовете си Авит и Сергий и седнал на обичайното място, предназначено за съдията, извели на средата на позорището блажената Евгения, чиято тайната още никой не знаел, заедно с евнусите и останалите монаси, оковани в тежки железни окови. Тогава народът завикал:

- Нека загинат нечестивите беззаконници!

Управителят пък заповядал да доведат по-близо до него за разпит началника на злите (както ги наричали), непорочната агница Христова, за да постави пред нея всички оръдия за мъчение и да се изправят пред нея готовите и страшни палачи.

И света Евгения стояла на съд пред своя баща, невинна в каквото и да било зло дело, скрита под мъжка монашеска дреха, навела ниско глава, за да не бъде позната. Като се обърнал към нея, управителят страшно попитал:

- Кажи ни, беззаконни християнино, така ли ви е заповядал вашият Христос, да вършите скверни дела и с хитрост да скланяте честните жени към изпълнение на мръсните си въжделения? Кажи ни, нечестивецо, как си дръзнал да влезеш в дома на най-светлата господарка Мелантия и да принуждаваш най-благородната и чистата към осквернение? Като си се представил лукаво за лекар, ти си се оказал враг и насилник. И ето, ти ще получиш достойно наказание за безсрамното си и дръзко намерение и бидейки зъл, ще погинеш от зла смърт.

Така говорел управителят със силен гняв, а блажената

Евгения кротко му отговорила:

- Моят Господ, Иисус Христос, Комуто служа, ни учи на чистота и обещава вечен живот на пазещите непорочно девство. Ние можем веднага да докажем, че Мелантия лъжливо ни обвинява. Но по-добре е за нас сами да пострадаме и да не загубим плодовете на нашето търпение, отколкото тя, победена и изобличена, да претърпи някакво зло. Впрочем, ако ти ми се закълнеш в името на твоите царе, че няма да причиниш на тази лъжесвидетелка никакво зло, ние веднага ще я разпитаме за греха, в който безвинно ни обвинява, и ще видим, че тя сама ще се окаже виновна.

След като управителят се заклел и обещал да изпълни просимото, Евгения казала на Мелантия:

- Мелантия, самото ти име свидетелства за чернота и помрачение! Много различни мъчения си проготвила за християните с лъжливата си клевета. Какво пък, настоявай да ни разкъсват, горят и бият! Но се убеди, че рабите Христови не са такива, каквито ти лъжливо ги показваш. Доведи тази робиня, която нарече очевидка на нашия грях, за да се изобличи чрез устата ѝ лъжата и да стане явна истината.

Но доведената робиня прибавила лъжа към лъжата, за да угоди на господарката си, понеже как би могла да каже нещо против нея.

- Зная - казвала тя, - че този безсрамен юноша често съгрешава с простите жени. Той е дързък, многократно ми е досаждал и ето, накрая се осмели да посегне и на господарката ми. Като влезе в спалнята в един часа през деня, той отначало беседваше с нея като лекар, загрижен за здравето, но после започна да говори безсрамни думи, накрая искаше да извърши насилие над нея и вероятно би извършил беззаконното си дело, ако аз не бях извикала другите слугини

и не избавихме господарката си от ръцете на блудника.

Съдията наредил да доведат другите прислужници, но те също свидетелствували против монаха Евгений, помагайки на господарката си. Тогава управителят в силен гняв извикал:

- Какво можеш да възразиш ти, нечестивецо, когато толкова свидетели те побеждават и изобличават беззаконието ти?

- Сега настана време да говоря - отговорила света Евгения, - понеже свърши времето на моето мълчание. Настъпи време свободно да изповядам истината, за да не тържествува безмерно надигащата се против нас лъжа и за да не вървят сред езичниците лоши слухове за християните. Наистина исках да съхраня тайната си до края на живота си и с това да изоблича на бъдещия Христов съд надигащата се против нас лъжа, да докажа чистотата си пред Този, от любов към Когото я пазех. Това, което досега старателно таях, трябва сега да открия, за да не тържествува беззаконието над невинността и езическото нечестие да не се подиграва над благочестивия и целомъдрен християнски живот и да не се надсмива над него. Ще открия истината не от тщеславие, но за прослава на името на Иисуса Христа. Понеже такава е силата на това свято име, че и жените, живеещи в страх Божий, се сподобяват с достойнството на мъже и хората от единия пол във вярата не могат да бъдат по-високо от хората от другия пол, както говори християнският учител апостол Павел: “…няма мъжки пол, ни женски, защото всички вие едно сте в Христа Иисуса”. Така и аз пожелах заради Христа, в когото повярвах, Когото възлюбих с цялата си душа и на Когото възложих всичкото си упование, да бъда по живот и външен вид по-скоро мъж, отколкото жена, като съблюдавам девството си за Единия, най-чист и нетленен Небесен Жених.

Като казала това, тя раздрала отгоре одеждата си, открила част от светото си и чисто девическо тяло и управителят

видял, че е жена. Тогава Евгения му казала:

- Господарю мой, ти си мой баща по плът, Клавдия пък е моя майка, а седящите с тебе Авит и Сергий - мои братя. Самата аз съм твоята дъщеря Евгения, която се отрекох от света и всичките му наслаждения от любов към Христа. Ето Прот и Иакинт, моите евнуси, заедно с които приех Христовото учение. И такава благодат ми яви Христос, че по милосърдието Си ме направи победителка на всички похоти и страсти. И аз непоколебимо вярвам, че Той и до края ще ме запази такава, каквато съм сега.

Още неуспяла да довърши, баща ѝ и братята признали, поради думите и някои черти на лицето (понеже те много внимателно се вгледали в нея), че тя наистина е Евгения. И веднага, в неизказана радост и със сълзи, те скочили от местата си и се хвърлили към нея, като я прегръщали, целували, плачели от радост и се веселели за това, че внезапно намерили Евгения, без която и светлината на света престанала да им бъде приятна. Веднага било възвестено и на Клавдия, че дъщеря ѝ Евгения е намерена. Тя веднага пристигнала и какво само не правела, като видяла възлюбената си Евгения, с какви само ласкави думи не я засипала, като виждала дъщеря си възкръснала от мъртвите! Като видяла станалото, народът се изумил и високо викал:

- Един е Христос, Един е истинският Бог, Богът на християните!

А множеството християни, дошли с епископите и презвитерите си за погребение на телата на мъчениците, също пеели, изпълнени с неизказана радост:

- “Твоята десница, Господи, се прослави със сила; Твоята десница, Господи, съкруши неприятеля. Боже, Твоят път е свет. Кой Бог е тъй велик, като Бог (наш)! Той хваща мъдрите с

тяхното лукавство, и кроежът на хитрите се осуетява”.

След това донесли златотъкани одежди със скъпоценни украшения, в които, против волята ѝ, родителите и братята на Евгения я облекли, поставили я да седне на високо място, за да я виждат всички, и заедно с тях да се радват за намирането на изгубената. Веднага освободили от оковите монасите, които били заедно с Евгения, приласкали ги и започнали да ги почитат като истински Христови раби.

Мелантия пък се изпълнила с голям страх и срам. И още не успяла да си отиде от мястото на съда, когато паднал огън от небето върху дома ѝ и изгорил всичко до основи с богатствата и съкровищата така, че не останала и следа от тях. И била велика радост за всички вярващи в Александрия и в целия Египет - особено когато повярвал и се кръстил в нашия Господ Иисуса Христа самият управител Филип, заедно с жена си, синовете си и целия си дом. Голямо множество езичници приели тогава свето кръщение и мирът в Христовата Църква се възвърнал.

Скоро след тези събития Филип изпратил послание до царете Север и Антонин, в което пишел, че за римското царство не е полезно да гони християните. Те послушали съвета му и във всички египетски градове християните възвърнали местата, земите си, храмовете и достойнството си, като се ползвали от мира и християнското благочестие процъфтявало.

Но светинята винаги се съпровожда от завистта на врага и грехът воюва против добродетелта. Така и сега за някои от най-знатните идолопоклонници на Александрия било тежко да гледат как от ден на ден се умножава броят на християните, а броят на покланящите се на идолите все повече и повече намалява. Научени от баща си, сатаната, те се отправили към царя с клевета против управителя Филип.

- Цели девет години Филип управляваше добре египетската страна и строго съблюдаваше царските закони - казвали те. - Но не знаем какво стана с него сега: той се промени толкова! Остави служението на боговете на нашите отци и води след себе си целия народ за поклонение на Онзи, Когото (както всички твърдят) иудеите осъдили на смърт в Палестина, като Го разпънали на кръста. Няма повече уважение и дължимото подчинение на вашите царски закони. Той предпочете пред нас, нечестивите християни, мнозина от които, като посещават храмовете на нашите богове, ги обсипват с безброй хули, наричат ги “дърво”, “безчувствени камъни” и “бездушни идоли”.

С такива и подобни думи те подбуждали към гняв против Филип двамата царе, които му изпратили следното послание:

- Най-божественият цар, управлявал преди нас и познаващ твоето благочестие и почитание на отеческите римски богове, те постави в Александрия не като управител, но като цар над Египет и узакони доживотно да владееш тази страна и да не бъде поставян друг на твоето място. Тази чест съблюдавахме неприкосновенно и ние, но само дотогава, докато ти беше приятел и служител на боговете. Сега чуваме за теб, че ти и боговете си оставил и към нас си неразположен. Затова нареждаме да се върнеш към предишното почитание на римските богове и тогава продължавай както и преди да се наслаждаваш на почести и слава, или, ако ли не престанеш да отхвърляш боговете, веднага напусни сана си и се откажи от всичките си имения.

След като прочел царското послание, управителят се престорил на болен, за да успее да продаде всичкото си имущество и да го раздаде - една част на църквите, а другата - на бедните.

Блаженият Филип притежавал дар на красноречие и убедил

и обърнал в християнството много знатни елини, а малодушните и колебаещите се във вярата укрепил и утвърдил.

Когато имениятa му били разпродадени и раздадени, той снел от себе си своя сан и веднага всички александрийски християни го избрали за свой епископ. След известно време на негово място от Рим дошъл друг управител, на име Терентий, който искал да го убие, но се боял от народа, понеже всички били готови да пожертват живота си за своя епископ. Затова нaел тайни убийци, които влезли при светеца, по време на молитва към Бога, проболи го с мечовете си и се скрили. Това мигом станало известно на целия град и навсякъде се чувал плач, вопли и имало смут. Като се боял народът да не разбере коварството му, Терентий наредил незабавно да открият убийците и да ги затворят в тъмница, като ги оковал в тежки окови уж с намерение да ги измъчва жестоко и да ги убие. А блаженият епископ Филип, като преживял три дни след получените рани, починал в Господа с мъченическа кончина и се сподобил с мъченически венец. В епископското служение той пребъдвал година и три месеца. Погребали го в града на едно място, известно под името Изиум, в построената от него църква.

Управителят Терентий задържал убийците известно време, а после ги пуснал на свобода, уж по царско нареждане, и тогава всички разбрали, че светият епископ е убит по негова заповед.

След смъртта на баща си света Евгения събрала около себе си християнските девици и заедно с тях продължавала да служи на Бога, прекарвайки девствен живот. Майка ѝ Клавдия, построила голям странноприемен дом и се посветила на служение на странниците и болните. След много време тя се върнала в родината си заедно със синовете си и блажената си дъщеря Евгения и се заселила отново в имението си.

Римското правителство благосклонно приело Авит и Сергий. Единият от тях бил назначен за областен началник в Картаген, а другият - за царски наместник в Африка.

Живеейки в Рим, междувременно света Евгения привеждала тайно към Христа и увещавала да пазят девството си много девици, дъщери на знатни велможи. По това време в Рим живеела една млада девица от царския род, осиротяла след кончината на родителите си. Името ѝ било Васила. Тя била поверена на чичо си Елин до навършване на пълнолетие. Царете я сгодили за един известен с храбростта и благородството си юноша на име Помпей. Бракът бил отложен с няколко години, тъй като след смъртта на родителите си Васила била още твърде млада. Често била слушала за Христовото име и за Евгения, за девствения и целомъдрен живот и за чудесата, които вършела силата Христова. Тя пламнала духом, понеже Господ по тайнствени пътеки я призовал към Своя небесен чертог. Тя имала две желания: да узнае достоверно за Христа и да види Евгения. Но тя не можела да отиде сама и да беседва с нея, тъй като се бояла да не узнае годеникът ѝ, а също и заради бушуващото по това време в Рим гонение срещу християните. Затова Васила изпратила при светата свой предан слуга с молба, макар и писменно, да възвести за Христа и да я научи как да вярва в Него.

Света Евгения силно се възрадвала на този пратеник. Като решили с майка си и с евнусите, че писмото не може да поучи така, както думите, идващи от устата на човека, тя заповядала на евнусите да се приготвят, като желаела да ги изпрати като че в дар на Васила, и написала:

“Възлюблена сестро Васила, изпращам ти в дар двама верни мои раби, евнусите Прот и Иакинт. Те са с мен от детството ми и нека да бъдат моето живо писмо до тебе.”

Васила с радост приела евнусите, по вид роби, но на дело Христови апостоли. Беседвайки с нея денем и нощем, те я научили на светата вяра, понеже тя с постоянно внимание, радост и умиление слушала Божествените слова, излизащи от устата им, и с цялото си сърце повярвала в Единия християнски Бог, Създателя на всичко. Известеният за това римски папа, блаженият Корнилий, тайно дошъл при нея и я кръстил в името на Светата Троица. След това и чичо ѝ, Елин, повярвал в Христа. Така Васила лесно можела да се вижда с Евгения и да се наслаждава на свята и праведна беседа с нея. Всяка нощ света Евгения безпрепятствено идвала в дома ѝ под покровителството на чичо ѝ.

По такъв начин тя и блажената ѝ майка Клавдия обръщали към Христа много хора. Всички римски християнски вдовици имали прибежище при Клавдия, а девиците - при Евгения, и намирали при тях покой за телата и душите си. Всяка съботна вечер светият папа Корнилий изпращал в дома на Клавдия молитви и псалми, за да могат да се молят и да славословят Бога цяла нощ. На сутринта той идвал сам при тях, кръщавал обърналите се към Христа, извършвал Божествена света Литургия и причастявал всички жени с Божествените Тайни. Така Църквата Божия се умножавала и процъфтявала сред гонението като лилия сред тръни.

Когато се възцарили нечестивите царе Валериан и Галиен, гонението срещу християните се усилило. Царете издали заповед да се избиват всички християнски учители, а преди тях да бъде намерен и убит светият папа Корнилий.

По това време света Евгения се срещнала със света Васила и ѝ казала:

- Господ ми откри, че ти скоро ще приемеш мъченически венец заради девството си.

- Мене Господ също благоволи да ме извести за тебе - отвърнала Васила, - че ще получиш двоен мъченически венец - един заради скърбите и бедите, понесени от тебе в Александрия, и друг - за кръвта, която ще пролееш в страдания заради Христа.

Тогава блажената Евгения издигнала ръцете си към небето и казала:

- Господи Иисусе, сине на Всевишния Бог, Който се роди заради нашето спасение от Дева, Пречистата Твоя Майка, приведи всички поверени ми от Тебе девици в нетленно девство във вечното Царство на Твоята слава!

След това се обърнала към множеството седящи с нея и Васила Христови девици с думите:

- Настана време за събиране на лозето, когато гроздовете се обрязват и се предлагат във вид на вино на царската трапеза. И няма нито едно силно царство или висок сан, които не се украсяват с кръвта на тези гроздове. Така и вие, клоните и гроздовете на сърцето ми, да бъдете готови за Господа. Девството приближава към Бога. Девството ни уподобява на ангели. То е майка на вечния живот, другарка на светинята, безопасен път към небето, господарка на радостта, вожд на чудотворната сила, топлина и венец на вярата, крепост и утвърждение на любовта. За нищо не бива да се стараем повече, за нищо повече да не се грижим, отколкото за пребъдване в непорочно девство. Но още по-славно е да умрем за девството си. Какво са измамните и суетни наслаждения на този свят, които, като се появят, причиняват временна радост, а като изчезнат - вечни страдания. Донасят кратковременен смях, за да поразят с вечен плач. Показват бързоувяхващи цветове на удоволствията, за да донесат непреходни мъки. Обещават щастие в сегашния живот, за да предадат на вечни мъки в бъдещия. Заради всичко това, най-възлюбени девици,

които до днес се подвизавахте заедно с мене в подвига на девството, продължавайте да пребъдвате в любовта на Господа, както и започнахте. За вас настъпиха дни на временен плач, за да се възрадвате и развеселите във вечността. Предавам ви на Светия Дух и вярвам, че Той ще ви опази чисти и непорочни. Не се старайте повече да видите плътското ми лице, но гледайте с духовните си очи моите дела и постъпки.

Като им предала това увещание, светата целунала всяка една от тях и утешила плачещите. След това се помолила заедно с Васила, разцелували се и се разотишли. В същия ден една от робините на света Васила отишла при Помпей, годеника на господарката си, и му известила:

- Господарю мой, знам, че царете са ти обещали за съпруга моята господарка и ето, повече от шест години ти очакваш нейното пълнолетие и не сключваш с нея брак. Дошла съм да ти известя, че ти няма да встъпиш в брак с нея, понеже нейният чичо и възпитател е християнин и самата тя с цялата си душа се обърна към християнската вяра и сега се гнуси не само от тебе, но и от целия свят. Тя има двама евнуси, изпратени ѝ от Евгения, и ги почита като свои господари, като ежедневно им целува нозете като на безсмъртни богове. Тези евнуси са учители на християнското вълшебство.

Разказът на робинята разпалил силен гняв у Помпей. Той веднага се отправил към Елин, възпитателя на Васила.

- Тези дни съм решил да се оженя - му казал той. - Затова ми позволи да се видя с девицата, която непобедимите царе ми дадоха за съпруга.

Възпитателят веднага се досетил, че Помпей е узнал за обръщането им към Христа, и отговорил:

- Докато Васила беше малка и неразумна, аз я пазех като зеницата на окото си и я възпитавах по подобаващ начин. Но сега тя навлиза в пълнолетие и разум и заради знатността на произхода си иска да бъде съвършено свободна и никому неподвластна. Поради това не е в моята власт да позволя да се видиш с нея. Това зависи от собственото ѝ съгласие.

Помпей се разгневил още повече, дошъл до жилището на Васила и започнал да чука на вратата, нареждайки на прислужниците да известят за него на Васила.

Като узнала за идването му, тя не го пуснала при себе си.

- Не подобава на юноша да разговаря насаме с девица - отговорила тя. - За девицата пък е неприлично даже да вижда мъжко лице. При това не зная с какъв умисъл е дошъл Помпей.

Като си отишъл засрамен, той уговорил някои от велможите и заедно с тях дал на царете оплакване срещу годеницата си и срещу света Евгения.

- О, най-светли царе - казал той, - помогнете на своите съграждани и изгонете от града вярата в новия Бог, проповядван от Евгения. Тези хора отдавна нанасят вреда на народа. Тези, които се наричат християни, погазват нашите закони, презират боговете ни като суетни идоли и извращават законите на самата природа, като не позволяват на годеницата да се жени за сгодения за нея жених. Ако няма бракове, откъде ще се раждат хора, а ако те не се родят, то над кого ще властвате? Откъде ще дойде войската и силата на римския народ? Кой ще побеждава враговете? Как ще съществува нашето отечество и как ще изглежда човешкият живот?

Много други неща в този дух говорел Помпей, като се обливал в сълзи. Цар Галиен с всичките си велможи го съжалил и веднага издал заповед девата Васила или да се

съгласи да се омъжи за годеника си, или да бъде посечена с меч. За Евгения заповядал да принесе жертва на боговете или да загине в мъчения. Освен това заповядал да убиват и всички християни. И не само християните, но дори и тези, които биха дръзнали да ги укриват при себе си.

Когато царската заповед дошла до светата девица Васила, тя високо и безстрашно отговорила:

- Моят жених е Царят на царете, Христос, Синът Божий и освен Него не искам да знам друг, тленен, мъж.

След тези думи веднага изпълнили заповедта и я убили. Хванали и двамата евнуси Прот и Иакинт и ги повели към идолския храм да се поклонят на скверния бог Дий. Но едвам светите мъже успели да влязат в храма и идолът паднал в нозете им, и се разсипал в прах и пепел. Управителят на града, Никитий, като узнал за това, заповядал да им отсекат главите. Той мислел, че те са съкрушили бога Дий с чародейство. А света Евгения той извикал при себе си и започнал да я разпитва за вълшебното изкуство. Отговаряйки му, тя започнала подробно и премъдро да разказва за Единия Истинен Бог, от самото име на Когото бесовете се боят и треперят така, че падат заедно с идолите. Управителят не обърнал внимание на думите ѝ и заповядал да я заведат в храма на Диана, за да принесе жертви. Но тя още не била успяла да влезе вътре, когато храмът паднал и се разрушил заедно с идола. Като разбрал за това, царят наредил да я хвърлят в река Тибър с привързан на шията камък. Но когато това било изпълнено, камъкът се отвързал и светата тръгнала по водата като по суша. Тогава отново я хванали и я хвърлили в силно нагорещена пещ, но пещта веднага изстинала, като не навредила ни най-малко на светата девица, която излязла от нея съвършено здрава. След това я хвърлили в дълбок и мрачен ров. В течение на десет дни я измъчвали с глад, но

лъчът на Божествената благодат не преставал да озарява светата и да изпраща небесна храна. В рова се явил Сам нашият Господ Иисус Христос и казал:

- Аз съм твоят Спасител, Когото ти възлюби и обичаш от цялата си душа и с цялото си сърце и заради Когото сега търпиш тези страдания. Аз ще те облека във велика слава и ще те изпълня с неизречена радост. Нека бъде за тебе знамение и това, че Аз ще те приема в Своите небесни селения в същия ден, в който съм се родил на земята от чиста, девствена утроба.

Това явяване изпълнило сърцето на светата девица с неизречена радост на Господа и тя започнала да очаква времето на разлъката с тялото. В самия ден на Рождество Христово при нея бил изпратен палач, който я умъртвил с меч.

Така приела края на временния живот и земните страдания, както и началото на вечния и блажен живот светата и преподобна девица Евгения. Нейната блажена майка Клавдия, заедно със своите домашни, взела светото и честно нейно тяло и го погребала в родовото имение, недалеч от Рим, където света Евгения през живота си погребала телата на много вярващи.

Когато веднъж нощем майката плачела на гроба, света Евгения се явила заедно с множество други девици, окръжена с велика слава, и казала:

- Радвай се и се весели, моя майко, че Христос ме въведе в радостта на светиите, а баща ми - в числото на патриарсите. В неделния ден Той ще приеме и тебе във вечното веселие. Заповядай на синовете си, моите братя, до края да пазят християнското звание, прието в кръщението, за да бъдат не само телом, но и духом, мои братя и ние всички да принесем целия си род в благоприятен дар на Бога.

Когато светата говорела така на своята майка, се чували гласовете на множество свети ангели, пеещи и славещи Отца и Сина и Светия Дух, Единия в Троица Бог, на Когото и от нас, грешните, да бъде слава и хвала во веки. Амин.

Тропарь преподобномученице Евгении Римской

глас 4

А́гница Твоя́, Иису́се, Евге́ния/ зове́т ве́лиим гла́сом:/ Тебе́, Женише́ мой, люблю́,/ и, Тебе́ и́щущи, страда́льчествую,/ и сраспина́юся, и спогреба́юся креще́нию Твоему́,/ и страждý Тебе́ ра́ди,/ я́ко да ца́рствую в Тебе́,/ и умира́ю за Тя, да и живу́ с Тобо́ю,/ но, я́ко же́ртву непоро́чную, приими́ мя с любо́вию поже́ршуюся Тебе́. // Тоя́ моли́твами, я́ко ми́лостив, спаси́ ду́ши на́ша.

Кондак преподобномученице Евгении Римской

глас 2

Благоро́дия нра́вом тя честноподо́бне украси́в обожи́вый Госпо́дь,/ в ра́бии о́бразе от Де́вы нам соедини́ся,/ И́же тя в лик дев свещено́сиц вчини́/ и с му́ченики сочета́, Евге́ние,// я́ко вои́стинну благоро́дия Боже́ственныя сла́вы вене́ц улучи́.

Молитва святой преподобномученице Евгении Римской

Де́вственниц похвало́ и му́ениц сла́во, Евге́ние преподо́бная! К тебе́ во умиле́нии серде́ц припа́даем и заступле́ния твоего́ у Го́спода про́сим! Ты́ бо, преподобному́ченице пресла́вная, ве́лие дерзнове́ние ко Влады́це все́х стяжа́ла еси́, я́ко просла́вившая Его́ в чи́стой душе́ твое́й и телеси́ твое́м страда́льчестем, зане́, вся́ прельще́ния врага́ и прище́ния мучи́теля презре́вши, вся́ терпя́щи, вопия́ла еси́: «Христо́с е́сть бога́тство мое́ и

похвала́!» Те́мже от того́ бога́тства и на́шей нищете́ духо́вная пода́ждь дарова́ния и от безме́рных прегреше́ний на́с предста́тельством твои́м огради́, дру́г ко дру́гу на́с в послуша́нии и братолю́бии наста́ви и ко Го́споду о́чи серде́ц на́ших всегда́ возводи́, во е́же при́сно сла́вити на́м Отца́ и Сы́на и Свята́го Ду́ха держа́ву и твое́ те́плое предста́тельство во ве́ки веко́в. Ами́нь.

ЧЕТИ-МИНЕИТЪ

---

buditeli.info © 2017